

Handlingsplan 2024

Udmøntning af EVA's handlingsplan 2022-2024 for året 2024

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

INDHOLD

Handlingsplan 2024

1	Indledning	4
---	------------	---

2	Status og kommende projekter - programspor 1: <i>Alle med gennem uddannelse</i>	6
2.1	Deltagelsesmuligheder i pædagogiske læringsmiljøer	6
2.2	Udsathed i overgange	9
2.3	Fokuserede indsatser og specialpædagogisk støtte	10

3	Status og kommende projekter - programspor 2: <i>Uddannelse til fremtidens samfund</i>	13
3.1	Rekruttering og fastholdelse på eud	13
3.2	Rekruttering og fastholdelse på de fire store professionsbacheloruddannelser	15
3.3	Grøn omstilling, bæredygtighed og it/teknologi	16

4	EVA's kerneområder	19
---	--------------------	----

1 Indledning

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) arbejder for første gang med en treårig handlingsplan, hvis formål dels er at sætte retningen for EVA's arbejde, dels at give EVA's samarbejdspartnere og interessenter et indblik i, hvad EVA sætter fokus på i sine undersøgelser, evalueringer og udviklingsprojekter i perioden 2022-2024.

Handlingsplan 2022-2024 har udover EVA's kerneområder fokus på to centrale samfundsudfordringer på uddannelses- og dagtilbudsområdet konkretiseret i to programspor under overskrifterne 'Alle med gennem uddannelse' og 'Uddannelser til fremtidens samfund'. De to programspor er styrende for EVA's arbejde i den treårige periode.

De to centrale samfundsudfordringer belyses i handlingsplanperioden gennem forskellige undersøgelser, evalueringer og analyser, der gensidigt supplerer, bygger oven på og nuancerer hinanden. Enkelte projekter kan således give indsigter, der kan føre til nye undersøgelser og så fremdeles. Denne spor-tankegang sikrer nuanceret viden om udfordringerne og bidrager med inspiration til løsningsmuligheder politisk og i praksis.

I handlingsplanperiodens første forår blev der gennemført foranalyser under de to programspor for at skærpe fokus inden for sporene. Foranalyserne kortlagde udfordringer og eksisterende viden og pegede på, hvilket vidensbehov der oplagt kunne danne grundlag for kommende projekter. Det mandede ud i tre fokusområder under hvert spor, som projekterne i handlingsplanperioden belyser fra forskellige vinkler. Disse er beskrevet nærmere i EVA's handlingsplan 2023. Spor og undertemaer er:

Programspor 1 - Alle med gennem uddannelse:

- Deltagelsesmuligheder i pædagogiske læringsmiljøer
- Udsathed i overgange
- Fokuserede indsatser og specialpædagogisk støtte

Programspor 2 – Uddannelser til fremtidens samfund:

- Rekruttering og fastholdelse på EUD
- Rekruttering og fastholdelse på de større professionsbacheloruddannelser
- Grøn omstilling, bæredygtighed og it/teknologi

I nærværende årsprogram, handlingsplan 2024, vil der dels blive givet en foreløbig status på arbejdet i programsporene med eksempler på udvalgte projekter og resultater, dels gives en præsentation af de projektideer, EVA igangsætter i 2024. Projektideerne er udarbejdet af EVA's bestyrelse og medarbejdere i forlængelse af EVA's arbejde i programsporene og med gode input fra EVA's repræsentantskab, ministerier og eksterne samarbejdspartnere.

Det må i den forbindelse påpeges, at der, i forlængelse af spor-tankegangen, løbende kan opstå nye konkrete vidensbehov, der kan rykke ved prioriteringen af de præsenterede projekter. Ny viden og nye behov for viden kan opstå gennem EVA's egne projekter, andres undersøgelser inden for sporene samt ved nye politiske tiltag eller udspil og den løbende dialog med centrale aktører, som EVA vægter højt.

Derudover vil EVA's handlingsplanprojekter hele tiden blive set i sammenhæng med instituttets indtægtsdækkede virksomhed (IDV) og tilskudsfinansierede aktiviteter (TFA), så at det sikres, at EVA's samlede projektportefølje supplerer og ikke overlapper hinanden.

EVA har i den treårige handlingsplanperiode fortsat fokus på at være i dialog om og formidle aktuel viden til både praktikere og beslutningstagere. Det gøres gennem oplæg, mediedeltagelse, deltagelse i ekspertgrupper, foretræde for arbejdsgrupper og fora i bl.a. ministerier, afholdelse af temadage, workshops mv. Hele tiden med det formål at bidrage til et bedre fundament for debat og politiske beslutninger og styrke den konkrete udvikling i praksis.

2 Status og kommende projekter - programspor 1: *Alle med gennem uddannelse*

Med handlingsplanens programspor 1, *Alle med gennem uddannelse*, har EVA sat fokus på den centrale samfundsudfordring, der handler om at få alle børn, unge og voksne inkluderet i og godt igennem uddannelsessystemet ved, at de oplever social tilknytning og fagligt engagement. Uddannelse og dagtilbud af høj kvalitet er afgørende for at dæmme op for ulige forudsætninger og sikre bedst mulige vilkår for alle.

Med afsæt i aktuel viden på området har EVA belyst udfordringen gennem undersøgelser, projekter og evalueringer, som samlet set giver relevante perspektiver på udfordringen, der kan inspirere til løsninger politisk og i praksis.

EVA har gennem foranalyser identificeret tre områder med centrale udfordringer og vidensbehov, som det er relevant for EVA at fokusere på:

- Deltagelsesmuligheder i pædagogiske læringsmiljøer
- Udsathed i overgange
- Fokuserede indsatser og specialpædagogisk støtte

I det følgende præsenteres nogle af de resultater, som projekterne under programspor 1 har frembragt og i forlængelse heraf oplistes de projekter, som forventes igangsat i 2024.

2.1 Deltagelsesmuligheder i pædagogiske læringsmiljøer

EVA har undersøgt, hvordan dagtilbud, grundskole og uddannelser i højere grad kan skabe pædagogiske lærings- og undervisningsmiljøer, der styrker deltagelsesmuligheder for alle børn, unge og voksne, herunder et særligt fokus på børn, unge og voksne i udsatte positioner.

I en kortlægning fra EVA (2022) af kommuners understøttende arbejde med **børn i udsatte positioner i dagtilbud (HP)** fortæller dagtilbudsschefer og PPR-chefer, at antallet af børn i udsatte positioner i almene dagtilbud stiger, og at størstedelen (77 %) af de adspurgte dagtilbudsschefer vurderer, at deres kommunes nuværende udbud af understøttelsesformer kun i nogen grad er tilstrækkelig

til at understøtte børn i udsatte positioner. En sideløbende rapport om **udfordringer i understøttelse af børn i udsatte positioner i dagtilbud (HP)** peger bl.a. på, at kommunernes udfordringer med at understøtte børn i udsatte positioner i dagtilbud bunder i flere forhold, herunder modstridende lovgivning, problemer med at rekruttere tilstrækkeligt veluddannet personale til dagtilbudene og mangel på de nødvendige specialpædagogiske kompetencer blandt det pædagogiske personale. Disse problemstillinger relaterer sig i høj grad også til udfordringerne under handlingsplanens programspor 2 om rekruttering til visse uddannelser og professioner og belyses i projekter tilhørende spor 2.

På dagtilbudsområdet afslutter EVA i efteråret 2023 en undersøgelse med fokus på børns perspektiver på deres deltagelsesmuligheder i leg i dagtilbuddene. Derudover pågår en undersøgelse af, hvordan dagtilbud arbejder med at etablere, organisere og fastholde stærke børnefællesskaber med henblik på at skabe lige deltagelsesmuligheder for alle børn, herunder børn i udsatte positioner.

På grundskoleområdet har der været fokus på, hvilke miljøer i den almindelige undervisning, der bidrager til at inkludere alle børn. De inkluderende læringsmiljøer kaldes også for **mellemformer (HP)**. EVA har undersøgt tre forskellige måder at organisere de såkaldte mellemformer på – hvor elever med specialpædagogiske behov undervises sammen med de øvrige elever. Undersøgelsen viste bl.a., at det kan have stor betydning, hvordan man vælger at indrette den inkluderende undervisning, da det kan påvirke, hvilke elever man kan rumme, og hvilken type fællesskaber eleverne får adgang til. I den forbindelse udarbejdede EVA også et inspirationskatalog til skoleledere med eksempler på, hvordan konkrete skoler har grebet inklusionsarbejdet an. EVA har desuden gennemført en større undersøgelse (IDV) af **Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR)** på opdrag fra Børne- og undervisningsministeriet. Undersøgelsen viser blandt andet, at PPR er under pres og at 9 ud af 10 PPR-ledere oplever, at skolerne har fået et markant større (92%) eller lidt større (62%) behov for individuel udredning de sidste tre år. PPR ville hellere prioritere mere tid på det fællesskabsorienterede og forebyggende arbejde gennem rådgivning af lærere og pædagoger, der ifølge 57 % af skolelederne og 85% af PPR-lederne har utilstrækkelige specialpædagogiske kompetencer. Det vil bl.a. sige, at de mangler konkrete kompetencer og greb til at sikre en undervisning, hvor der er gode deltagelsesmuligheder for elever med særlige behov i klassen.

I handlingsplanperioden har EVA også arbejdet med at definere og kortlægge **folkeskolars arbejde med praksisfaglighed (IDV)**. Vi ved, at en del elever mister motivationen, særligt i udskolingen, når undervisningen bliver mindre varieret og mere 'boglig'. En undersøgelse fra EVA viste bl.a., at lærere vurderer, at 1/3 af undervisningen rummer praktisk opgaveløsning. Andelen af praktisk opgaveløsning falder i udskolingen og er generelt lavest i sprogfag og kulturfag. Samtidig giver 71 % af de adspurgte lærere i undersøgelsen udtryk for, at den praksisorienterede undervisning kan motivere eleverne mere. Foruden kortlægningen, der er gennemført for Børne- og Undervisningsministeriet, udgiver EVA et hæfte med inspiration til mere praktisk og varieret undervisning (HP), der afdækker og kategoriserer forskellige måder, hvorpå lærere kan undervise ud fra en praksisfaglig tilgang til undervisningen i og på tværs af fag. Endelig er EVA sammen med kommuner og professionsskoler i gang med at udvikle og afprøve praksisfaglige forløb til dansk og matematik i udskolingen for A.P. Møller Fondens folkeskoledonation.

På ungdomsuddannelser og videregående uddannelser ser vi i disse år en mere og mere mangfoldig elev- og studenterpopulation, og samtidig peger flere undersøgelser på, at der er stigende mistrivselssudfordringer blandt både unge og voksne. I en stor undersøgelse af **unges valgproces og start på ungdomsuddannelse (HP)** har EVA set nærmere på, hvordan unge oplever den proces, de går igennem, når de skal vælge ungdomsuddannelse, og hvad der influerer på deres valg. Undersøgelsen viste bl.a., at mange unge vælger gymnasiet frem for en erhvervsuddannelse, og at størstedelen meget tidligt har lagt sig fast på denne beslutning, på trods af flere indsatser i udskolingen, som har til hensigt at understøtte og udfordre de unges valg. Begrundelsen for dette valg er typisk, at gymnasiet af de unge opleves som det naturlige valg og det valg, der giver flest muligheder på den lange bane.

Vi har desuden undersøgt **kommende studerendes forventninger og ønsker til studiestarten** på de videregående uddannelser. Undersøgelsen viste blandt andet, at 24% af kommende kvindelige studerende frygter at opleve de sociale aktiviteter i studiestarten som grænseoverskridende. Det samme gælder 10 % af de kommende mandlige studerende. Knap en femtedel (17 %) foretrækker at lære deres medstuderende at kende ved at lave noget fagligt frem for noget socialt.

Endelig har EVA igangsat en undersøgelse af **minoritetsoplevelser på de videregående uddannelser (HP)**. Undersøgelsen fokuserer på hvordan studerende med enten kønsmæssig eller etnisk minoritetsbaggrund og tidligere anbragte børn/unge oplever at gå på en videregående uddannelse.

Forventede HP-projekter i 2024

Samlet set har EVA, som det fremgår oven for, allerede produceret en væsentlig mængde viden om børn, unge og voksnes deltagelsesmuligheder i læringsmiljøer. Samtidig giver de gennemførte undersøgelser og EVA's dialog med vores omverden og interessenter i den forløbne handlingsplanperiode anledning til at bygge ovenpå og pege på nye relevante undersøgelser, som det vil være relevant at igangsætte i 2024 inden for dette område. Projekterne er kort beskrevet herunder:

- **Kvalitetsløft af dagtilbud med lav kvalitet** (opfølgning på kvalitetsundersøgelsen). Hvordan følger kommunerne op på institutioner og dagplejere med lav kvalitet? Har den nye tilsynslov og de skærpede krav ændret på praksis ift. tilsyn og dagtilbuddenes efterfølgende arbejde?
- **Ledelse og faglig udvikling af dagplejen** (opfølgning på kvalitetsundersøgelsen). Set i lyset af kvalitetsundersøgelsen er der behov for at se nærmere på ledelsen af dagplejen (fx dagplejeleder, dagplejekonsulent mv.), og ikke mindst hvordan der arbejdes med faglig udvikling og evalueringskultur i dagplejegrupper og i den enkelte dagpleje.
- **Inkluderende læringsmiljøer/mellemformer i grundskolen**. Der er stor efterspørgsel på anvendelsesorienteret viden om inklusion, ikke mindst når det gælder forskellige varianter af organisering. Med afsæt i eksisterende viden om fleksible læringsmiljøer/mellemformer fokuseres på elevernes udbytte af at deltage i forskellige varianter af disse. Det er forventningen at projektet dels leder til
 1. udvikling af et refleksionsværktøj til praksis for at fremme gode inkluderende læringsmiljøer/mellemformer og dels
 2. en analyse af disse organiserings- og undervisningsformers betydning for elevernes læring og trivsel.

- **Betydning af tovoksen-undervisning i grundskolen.** Kvantitativ kortlægning af aktuell anvendelse af forskellige typer af tovoksenordninger, samt en kvalitativ vurdering af kvaliteten af disse. Herunder identifikation af muligheder og udfordringer for at arbejde med tovoksenordninger.
- **Undervisning i gymnasiet i lyset af den mere mangfoldige elevpopulation.** Også i gymnasiet er der en stadig mere mangfoldig elevpopulation (forskellige faglige udgangspunkter, ordblindhed, psykiske diagnoser mv.). Hvordan kan man skabe et mere inkluderende undervisningsmiljø på gymnasiet, samtidig med at der også holdes et højt fagligt niveau? Med inspiration fra bl.a. mellemformer, ASF, SPS, FGU, gode elementer i undervisningen i grundskolen, og gode læringsmiljøer på de videregående uddannelser sættes der fokus på, hvad der kendetegner en undervisning i gymnasiet, der understøtter social tilknytning og fagligt engagement, bl.a. i lyset af den mangfoldige elevpopulation.

2.2 Udsathed i overgange

Forskning peger på, at overgange i børns, unges og voksnes liv er betydningsfulde og et potentielt risikofyldt terræn. Overgange kan både bidrage til nye oplevelser og positive erkendelser, men overgange kan også få negative konsekvenser socialt og fagligt samt resultere i frafald. EVA har gennem mange år beskæftiget sig med overgangene i uddannelsessystemet og med fokus på, hvordan der skabes gode overgange, der også fastholder og understøtter børn, unge og voksne i udsatte positioner.

For Børne- og Undervisningsministeriet har EVA bl.a. undersøgt **indhold og kvalitet i tidlig skolefritidsordning (IDV)**. Tidlig SFO dækker i rapporten over fritidstilbud før skolestart, og undersøgelsen viser bl.a., at tidlig SFO tilbydes af 59 % af skolerne samt at april er den måned, flest tidlige SFO'er starter op.

EVA har ligeledes undersøgt **læreres og vejlederes samarbejde om overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelse (HP)**, herunder hvordan ledere af den kommunale ungeindsats (KUI) oplever, at kommunerne prioriterer vejledningsområdet, og hvordan samarbejdet med skolerne om vejledningen af eleverne i udskolingen fungerer. Undersøgelsen peger på vigtigheden af, at de unge inden uddannelsesvalget har fået mulighed for at prøve sig selv af i forskellige uddannelses- og jobsammenhænge og reflektere over deres muligheder, interesser og evner.

Endelig har EVA sat fokus på **overgangen til arbejdsmarkedet (HP)** for personer med lang videregående uddannelse, i en undersøgelse der bl.a. afdækker kandidatstuderendes egen opfattelse af overgangen fra studie til job og kigger nærmere på, hvilke handlinger og strategier de studerende tyer til, for at gøre overgangen lettere. Nogle af fundene er, at studerende på studier med høj dimitteringsledighed oplever markant højere pres og har sjældnere relevant studiejob end studerende på studier med lav ledighed. I 2023 genbesøger vi de studerende fra undersøgelsen efter de har færdiggjort deres uddannelse og spørger ind til, hvordan de, med tilbageskuende blik, oplever deres overgang til arbejdsmarkedet.

Forventede HP-projekter i 2024

Som det fremgår har EVA produceret viden om flere af de vigtige overgange i børn og unges liv og færden i dagtilbuds- og uddannelsessystemet. De gennemførte undersøgelser bekræfter, at overgange udgør vigtige og potentielt sårbare perioder i børn og unges liv. I 2024 ønsker EVA derfor at sætte fokus på vejledningen i disse perioder:

- **Evaluering af vejledningssystemet** med fokus på vejledningen fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse. Kan udvides til at omfatte vejledning fra grundskole til ungdomsuddannelse eller andre dele af vejledningssystemet i senere fase

2.3 Fokuserede indsatser og specialpædagogisk støtte

Under handlingsplanens programspor 1 har EVA også haft fokus på at belyse, hvordan fokuserede indsatser og specialpædagogisk støtte (SPS) kan bidrage til at børn, unge og voksne motiveres, fastholdes og trives i dagtilbud, skole og uddannelse, herunder hvilken betydning indsatsernes organisering har for modtagernes oplevelse og udbytte.

På dagtilbudsområdet har EVA bl.a. udarbejdet et overblik over **redskaber til tidlig opsporing (HP)** målrettet dagtilbudsschefer, ledere og medarbejdere på dagtilbudsområdet, der arbejder med at udvikle praksis omkring børn i udsatte positioner inden for det almene dagtilbudsområde.

Med **evaluerings- og følgeforskningsprogrammet til FGU (IDV)** for Børne- og Undervisningsministeriet har EVA fulgt implementeringen af FGU på skoler og institutioner tæt og bl.a. påvist, at trivsel blandt eleverne på FGU er høj, og at eleverne i mange tilfælde oplever sig set for første gang både fagligt og socialt i deres skoleforløb. Det er på trods af en mangfoldig elevgruppe, som har gjort det udfordrende at skabe inkluderende læringsmiljøer under de eksisterende rammer. I starten af 2024 udkommer tredje og sidste del af følgeforskningsprogrammet, som omhandler effekten af FGU på unges overgang til uddannelse og beskæftigelse.

EVA har også undersøgt **SPS i oplæringsperioder på eud (HP)**, herunder hvorvidt og hvordan erhvervsskolerne understøtter, at SPS-elever får den støtte, de har behov for på lærepladsen, samt hvilke barrierer, der kan stå i vejen for det. Undersøgelsen peger bl.a. på, at langt hovedparten af eud-elever med psykiske funktionsnedsættelser ikke modtager nogen støtte i oplæringsperioderne, og at der er stor forskel på hvor aktivt skolerne hjælper eleverne med at få støtte. Undersøgelsen viser også, at nogle elever fravælger at få støtten med sig i oplæringen, fordi de er bekymrede for, at det kan være stigmatiserende for dem, hvis de gør arbejdspladsen opmærksom på deres udfordringer.

Endelig har EVA igangsat en kortlægning af **organiseringen af SPS på de videregående uddannelser (HP)**, da flere interessenter på området har peget på, at der mangler et samlet overblik, og at dette vil være centralt for at forstå, hvilke udfordringer og muligheder de studerende oplever med at

modtage SPS. I forlængelse af kortlægningen gennemføres derfor en kvalitativ undersøgelse af, hvordan SPS opleves af de studerende, deres undervisere og andre centrale aktører.

Forventede HP-projekter i 2024

Med ovenstående undersøgelser har EVA i den forløbne del af handlingsplanperioden 2022-24 produceret viden om fokuserede indsatser og specialpædagogisk støtte inden for flere sektorer i dagtilbuds- og uddannelsesområderne. Også i 2024 vil det være relevant at igangsætte en række opfølgende og nye analyser på området:

- **SPS på videregående uddannelser.** Organiseringen af SPS kortlægges i 2023. Der følges i 2024 op på denne undersøgelse ved at sætte fokus på overgang fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse eller udvalgte grupper på videregående uddannelser, fx studerende med diagnoser.
- **Voksne med svage basale færdigheder og deres motivation for opkvalificering.** Hvilke uddannelser/muligheder har voksne med svage basale færdigheder, hvilke barrierer er der for opkvalificering, og hvordan styrkes deres motivation og deltagelse i opkvalificerings-tilbud?

3 Status og kommende projekter - programspor 2: *Uddannelse til fremtidens samfund*

Med handlingsplanens programspor 2, *Uddannelse til fremtidens samfund*, har EVA sat fokus på den anden centrale samfundsudfordring, der handler om at sikre gode og relevante uddannelser til fremtidens samfund – både set fra den enkeltes perspektiv og i forhold til samfundets behov.

Med afsæt i aktuel viden på området har EVA belyst udfordringen gennem undersøgelser, analyser og evalueringer, som samlet set giver perspektiver på udfordringer og muligheder, der kan inspirere til løsninger politisk og i praksis.

EVA har gennem foranalyser identificeret tre områder med centrale udfordringer og vidensbehov, som det er relevant for EVA at fokusere på:

- Rekruttering og fastholdelse på eud
- Rekruttering og fastholdelse på de større professionsbacheloruddannelser
- Grøn omstilling, bæredygtighed og it/teknologi

I det følgende præsenteres nogle af de resultater, som projekterne under programspor 2 har frembragt og i forlængelse heraf oplystes de projekter, som EVA forventer at igangsætte i 2024.

3.1 Rekruttering og fastholdelse på eud

Ifølge en prognose fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kan Danmark komme til at mangle omkring 100.000 faglærte i 2030. Søgningen til eud efter grundskolen er - trods mange tiltag - forblevet lavere end den politiske målsætning.

En tidligere undersøgelse fra EVA af **unges valgproces og start på ungdomsuddannelse (HP)** viser, at 9 ud af 10 unge, der starter i gymnasiet, allerede i 8. klasse har besluttet, at de vil tage en gymnasial uddannelse, og at kun ca. 50 % af de elever, der i 8. klasse overvejer eud, ender med at vælge

eud. Undersøgelsen viste også, at 19 % af eleverne på erhvervsuddannelserne er 18 år eller derunder, når de starter på grundforløb 2. Til sammenligning er 93 % af eleverne på de gymnasiale uddannelser 18 år eller derunder, når de starter i 1.g eller 1. hf.

Den viden har affødt en naturlig nysgerrighed efter at kigge på nye målgrupper for eud gennem analyser af både de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne.

EVA har derfor undersøgt **overvejelser om erhvervsuddannelse blandt optagne på videregående uddannelser (HP)**. Analysen viste, at syv procent af nyoptagne på videregående uddannelser har overvejet at tage en erhvervsuddannelse, men endte med at vælge den fra. De primære årsager til dette fravalg er bl.a. ønsket om mere boglighed og frygt for lav løn og dårlige arbejdsvilkår. I en forundersøgelse for TrykFonden har EVA desuden belyst **frafaldsudfordringer på eud (IDV)** og kortlagt, hvilke projekter og indsatser der arbejdes med i sektoren for at skabe bedre trivsel.

Endelig har EVA undersøgt **unges valg af gymnasial uddannelse (HP)**. Her fandt vi, at elever, der går på henholdsvis stx, htx og hf, har meget forskellige sociale og faglige udgangspunkter, og at deres valg af gymnasial uddannelse i høj grad opleves som et identitetsvalg. Det er med andre ord ikke tilfældigt, hvilken gymnasial uddannelse, de unge vælger, og undersøgelsen finder, at de unge i udskolingen særligt påvirkes af tre centrale faktorer, når de skal vælge gymnasieretning: 1) Rådgivning fra familie, fagpersoner og venner, 2) De unges faglige interesser og fremtidsblik og 3) De unges skoleerfaringer og faglige selvtillid fra grundskolen.

Forventede HP-projekter 2024

EVA har med ovenstående og tidligere undersøgelser skabt viden om rekruttering til og fastholdelse på eud. Resultaterne giver ud over deres anvendelse på policy- og praksisniveau anledning til videre undersøgelser af, hvordan unge bedst støttes i at vælge ungdomsuddannelse. I 2024 vil det fortsat være relevant at udbygge vores viden inden for dette område.

- **Potentialer ved skoleoplæring på EUD for frafaldstruede elever.** Undersøgelse af potentialet i skoleoplæring på EUD med særligt fokus på øget gennemførelse for frafaldstruede elever. Hvordan har udviklingen været? Hvem er eleverne nu og tidligere? På hvilke uddannelser/institutioner fungerer skoleoplæringen godt ift. elevgruppen? Er der potentialer ift. både ideen om mere "skole" i eud og specifikt ift. særlige elevtyper?
- **Unges vej mod ungdomsuddannelse 2.** Der er markante ændringer på vej i udskolingen med implementeringen af et nyt fokus på udskoling og vejledning: herunder afskaffelse af UPV, mere praksisfaglighed, frihedsdagsorden, mere erhvervspraktik mv. Der er brug for at følge denne udvikling gennem bl.a. elevernes perspektiver på praksis. Det vil samtidig være en opfølgning på den tidligere undersøgelse af unges veje mod ungdomsuddannelser.
- **Førsteårs forløbsundersøgelse på ungdomsuddannelserne.** Det overvejes desuden at etablere en førsteårs forløbsundersøgelse på tværs af de gymnasiale uddannelser og EUD, der via survey blandt optagne på en ungdomsuddannelse afdækker valg og fravalg, oplevelse af undervisningen og skolestart mv. Der skal foregå en dataafklaring og undersøgelsen skal timingmæssigt afpasses med undersøgelsen af Unges Veje.

3.2 Rekruttering og fastholdelse på de fire store professionsbacheloruddannelser

Ifølge et estimat fra Danske Professionshøjskoler vil Danmark i 2030 mangle 35.000 pædagoger, lærere, sygeplejersker og socialrådgivere. EVA har derfor haft fokus på at undersøge rekruttering til og fastholdelse på disse uddannelser.

EVA har bl.a. lavet en undersøgelse af unges **valg og fravalg af uddannelserne til lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver (HP)**, der bl.a. viste, at unges forestilling om ringe arbejdsvilkår og lav løn fik op imod 3 ud af 4 af dem, der overvejede sygeplejerskeuddannelsen til at fravælge at søge ind på uddannelsen. Undersøgelsen viste også, at nogle grupper er underrepræsenterede på de fire uddannelser. Både mænd, indvandrere og efterkommere og studenter med høje karaktersnit er grupper, hvor der er et potentiale for at øge andelen. De studerende med høje karaktersnit begrundes bl.a. fravalget med en bekymring for, at det faglige niveau på uddannelserne er for lavt og med manglende karrieremuligheder.

EVA har også kortlagt rammer og organisering af **praktikken på de fire store professionsbacheloruddannelser (HP)** og belyst de studerendes **oplevelse af praktik på uddannelserne til lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver (HP)**. Undersøgelsen viser generel tilfredshed med praktikken hos de studerende, men der er også store forskelle mellem uddannelserne. Fx er de lærerstuderende generelt mindst tilfredse med deres praktik, de pædagogstuderende oplever opgaver og forventninger, der overstiger deres kompetencer, og de sygeplejestuderende er usikre på, om de vil være i faget om fem år.

Endelig har EVA igangsat en **undersøgelse af lærere med forskellige uddannelsesbaggrunde (HP)**. Undersøgelsen skal belyse, om det har betydning at blive undervist af lærere med forskellige uddannelsesbaggrunde, dvs. lærere uden en læreruddannelsen samt lærere med hhv. en ordinær og en merituddannelse. Formålet er at kvalificere den aktuelle debat om mangel på uddannede lærere i folkeskolen, og forhåbentlig kan undersøgelsen bidrage med viden om i hvilket omfang meritlæreruddannelsen, er en relevant vej til at styrke rekrutteringen af kvalificerede lærere til grundskolen samt pege på eventuelle mulige potentialer til at øge meritlærerrekruiteringen.

Forventede HP-projekter i 2024

EVA har med ovenstående resultater frembragt viden om endnu en af samfundets store aktuelle problemstillinger, nemlig manglen på dygtige professionsuddannede. I 2024 ønsker EVA fortsat at sætte fokus på rekruttering til disse uddannelser og professioner, fx ved brug af merit. Det gør vi med følgende undersøgelser:

- **Medarbejdernes uddannelsesbaggrund i dagtilbud**, herunder meritpædagoger. Hvad karakteriserer de forskellige medarbejdergrupper (pædagogisk uaglærte, PAU, meritpædagoger og pædagoger)? Hvad fremmer og hæmmer ift. at tage uddannelse/merituddannelse set i rekrutteringsøjemed? Hvilken betydning har det for pædagogikken, om medarbejdere i dagtilbud har eller ikke har en ordinær pædagogisk uddannelse?

- **Fleksible uddannelsesveje – barrierer for merit.** Hvordan håndteres og organiseres merit på forskellige uddannelsesinstitutioner og hvilke barrierer og muligheder kan identificeres ift. at søge og tilbyde merit?

3.3 Grøn omstilling, bæredygtighed og it/teknologi

Digital udvikling og grøn omstilling er aktuelle elementer, der i væsentlig grad påvirker vores børn, unge og voksne samt uddannelsessystem. Der er et behov for viden om, hvordan uddannelser og undervisning bedst kan håndtere denne udvikling.

EVA har i 2023 gennemført en undersøgelse af **kvalitet og indhold i SFO og klubtilbud (HP)**, som bl.a. ser på fri tid, medbestemmelse, inklusion og digitale medier og skærmbrug i tilbuddene. Undersøgelsen viser, at det oftere er tilladt at bruge computere, tablets og andre skærme i tilbud, end det er tilladt at bruge mobiltelefoner. Omkring en fjerdedel af tilbuddene tillader brug af mobiltelefoner. Andre skærme, såsom computere og tablets, er tilladt i 60 % af tilbuddene. Næsten alle de tilbud, hvor det er tilladt at bruge skærme, har regler for, hvor meget og hvordan skærmene anvendes. Undersøgelsen viser også, at reglerne kan være med til at afholde børn og unge fra at komme i tilbuddet. 14 % af lederne svarer, at regler for brug af digitale medier i høj grad eller i nogen grad kan være med til at afholde børn og unge fra at komme i tilbuddet. Samme undersøgelse viser også, at der er stor forskel på, om skærme anvendes i pædagogiske aktiviteter. 48 % af lederne svarer, at de i deres tilbud ugentligt har digitale pædagogiske aktiviteter, mens 23 % af lederne angiver, at de i deres tilbud aldrig tilbyder sådanne aktiviteter.

I forhold til den grønne omstilling har EVA undersøgt de studerendes oplevelse af **grøn omstilling på de videregående uddannelser (HP)**. Projektet viser, at de studerende på tværs af forskellige uddannelser har et stort ønske om at bidrage til den grønne omstilling. Der er særligt mange på de tekniske uddannelser, som har valgt uddannelse fordi de ønsker at arbejde med den grønne omstilling. Ønsket om mere undervisning inden for grøn omstilling går dog på tværs af uddannelser inden for forskellige områder. Undersøgelsen viser også at de fleste studerende oplever, at uddannelsernes fokus på grøn omstilling er i tråd med samfundsudviklingen, at deres undervisere har en opdateret viden om grøn omstilling samt at der er en god balance mellem fokus på grøn omstilling og andre emner. Det vidner om, at mange uddannelser også i høj grad lykkedes med at imødekomme de studerendes ønske om beskæftige sig med grøn omstilling.

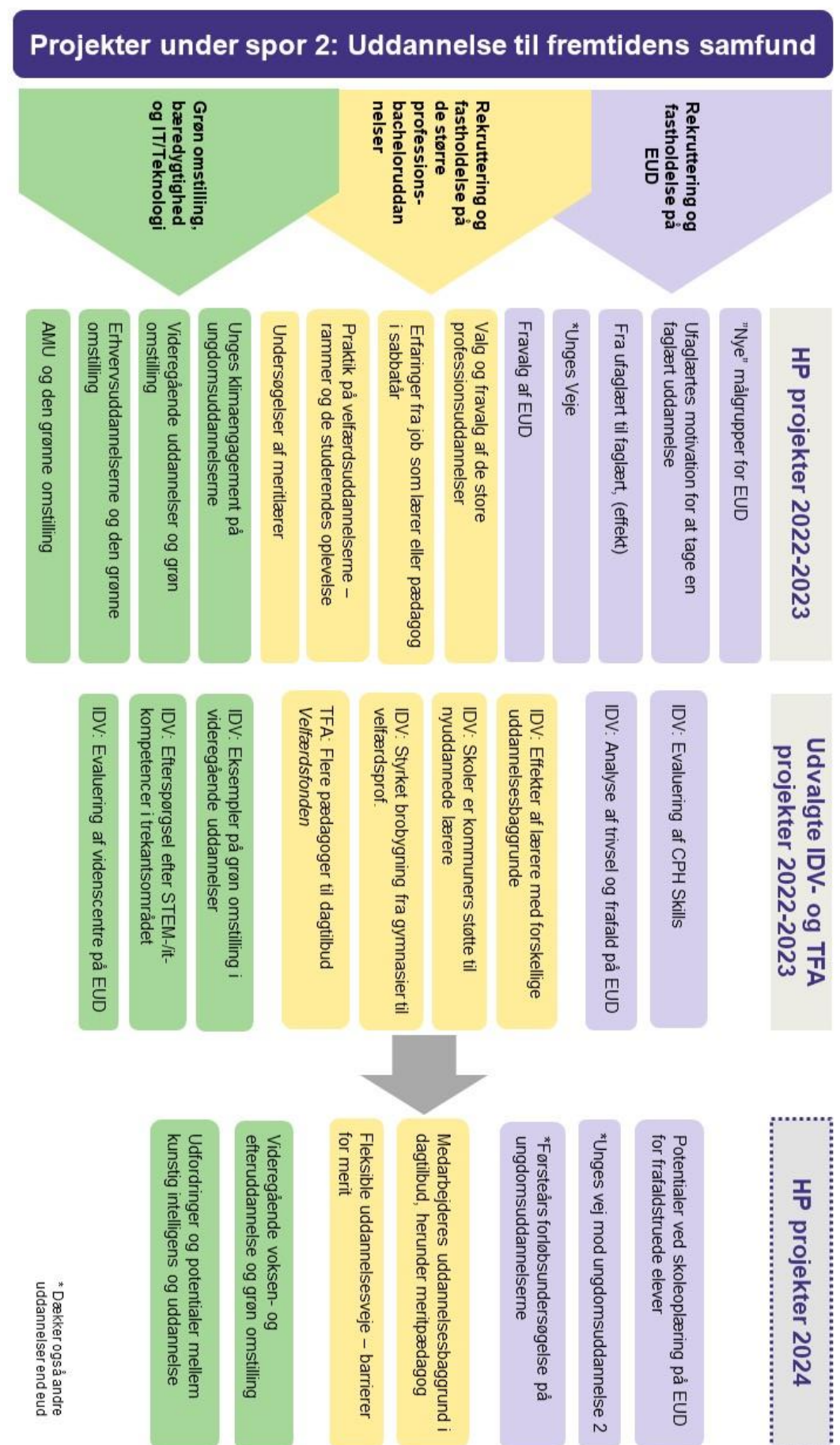
Derudover har EVA undersøgt **AMU og den grønne omstilling (HP)**, da AMU-udbydere spiller en central rolle ift. opkvalificering af faglærte og ufaglærte. Analysen viste, at AMU-udbydere i stigende grad fokuserer på grøn omstilling gennem målrettede kurser i fx energirigtig kørsel, økologi, biodiversitet og fjernvarme. Men selvom der også er stigende interesse for og fokus på den grønne omstilling i virksomhederne, begrænses udviklingen af en lav efterspørgsel og begrænset dialog mellem AMU-udbydere og jobcentre.

Endelig har EVA igangsat en undersøgelse af **unges klimaengagement på ungdomsuddannelserne (HP)**, hvor der ses nærmere på forskellige elevgruppers syn på grøn omstilling og deres motivation for at arbejde med problemstillingen i undervisningen. Det er forventningen, at projektet udgør første nedslag i en projektrække, der sætter fokus på grøn omstilling på ungdomsuddannelserne.

Forventede HP-projekter i 2024

EVA har med ovenstående undersøgelser taget fat på at skabe vigtig viden om it og grøn omstilling på dagtilbuds- og uddannelsesområderne. Viden som det vil være relevant at udbygge med nye analyser i kommende handlingsplanprojekter.

- **Videregående VEU og grøn omstilling.** Målgrupper og indhold for videregående VEU ift. grøn omstilling. Hvilken rolle spiller VVEU som er formelt kompetencegivende over for ikke kompetencegivende VEU. Hvad er arbejdsdelingen mellem VVEU og private aktørers udbud af VEU? Hvorfor bruges VVEU ikke mere på de tekniske områder?
- **Udfordringer og potentialer i samspillet mellem kunstig intelligens og uddannelse.** Hvilke udfordringer og potentialer indebærer kunstig intelligens i uddannelsessystemet, herunder eksempelvis i undervisning og prøver, og hvordan vi kan tilrettelægge uddannelsessystemet, så udfordringer håndteres og eventuelle potentialer udnyttes.

4 EVA's kerneområder

Foruden de to overordnede samfundsudfordringer i programsporene har EVA et fortsat fokus på fire kerneområder, der er policy- og praksisrelevante faglige områder, som EVA gennem en årrække har opbygget en omfattende viden om. Kerneområderne er:

- Motiverende undervisning og pædagogisk praksis
- Overgange og sammenhæng i uddannelse og dagtilbud
- Organisering og ledelse af fagprofessionelle
- Livsslang læring.

I den treårige handlingsplanperiode har EVA fortsat fokus på at formidle eksisterende viden inden for disse kerneområder til den offentlige debat, beslutningstagere og praktikere ude i kommunerne, ligesom vi deltager i netværksgrupper hos parter og ministerier og løbende igangsætter nye undersøgelser og evalueringer, når vi får øje på nye vidensbehov. Det kan fx være vidensbehov, som er afledt af den offentlige debat, politiske forhandlinger eller praksisudfordringer.

På baggrund af de senere års stigende fokus på mængden og brugen af evalueringer og bedømmelse i folkeskolen har EVA i 2023 eksempelvis igangsat en undersøgelse af **udskolingselevs oplevelse af bedømmelse (HP)**. Flere undersøgelser peger nemlig på, at elever i udskolingen er optaget af karakterer og afsluttende prøver på en måde, der påvirker deres deltagelse i undervisningen både positivt og negativt. Undersøgelsen skal give et indblik i, hvordan evaluering og bedømmelse påvirker elevernes selvforståelse og læringstilgange i hverdagen, og belyse hvordan lærerne oplever sammenhængen mellem undervisning og prøveformer, herunder deres tilrettelæggelse af undervisningen.

Handlingsplan 2024

© 2023 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: iStock

ISBN (www) 978-87-7182-701-9

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk